

---

kádár kata (II.)

Dráma

KOPECZKY LÁSZLÓ

Szereplők:

MÁRTON
GYULAINÉ
BORCSA:

(Még a sötétben)

MÁRTON: *(szellemlhang)* Átkozot légy
Gyulainé, édes anyám! . . .

*(Gyulainé szobája. Gyulainé hosszú fehér éji lepelben,
gyertyával a kezében sarokról sarokra suhan, mintha a
hang forrását kutatná)*

GYULAINÉ: *(kiált)* Borcsa! . . .

BORCSA: *(gyér hajú öregasszony, sebtében magára hányt gúnyát
igazítva, kis idő múlva jön)*

Öreg szolgáló sorsa,
Egy álmom mellé háromszor kell feküdni.

GYULAINÉ: Lassan motozol, hosszú egy örökkévalóságnak is!

BORCSA: Öreg vagyok . . . vak is,
Setét van, siket éjjel,
A harang tizenkettőt készül megütni,
Mindenem úgy szerteszéjjel,
Magamat se találok,
Lidérces ködbe' . . .

GYULAINÉ: Hideg észért kiáltok,
Álomkóros jött be.

BORCSA: Aludnék, csak ma éjjel nem lehet,
Még a fal is nyögel, zár csikorog,

GYULAINÉ: Vad átkok, rögrepszto sóhajok ...
Hallottál hangokat is?

BORCSA: Csakis a sajátomat,
Odabe a lélek-portán,
Amúgy hangtalanformán:
„Aludj már, vén boszorkány,
Mindjárt meglesz a reggel!”

GYULAINÉ: (*magának*) Tán mi sem volt ...
Fájók itt a vértelen sebek,
Láthatatlan heg ráncol,
Reszketek, ha semmi rezdül,
Valahányszor. .

MÁRTON: (*szellemhez*) „Átkozott légy .. átkozott légy ...”

GYULAINÉ: (*sikolt*) Hallod?

BORCSA: Mit? ... Mi volna itt hallanivaló?

GYULAINÉ: Hang ... kiáltás ... szó ...
Á t o k ...

BORCSA: Néma torkú setét éj tátog,
Egy pisszenés, annyi sem!

GYULAINÉ: Hiszen ...
Hiszen az imént ...

BORCSA: Az imént úgy, mint most se,

GYULAINÉ: Siket vagy, mint egy mozsár, tudod?!

BORCSA: Éppen álmodtam,
Mégis meghallottam szavad,

GYULAINÉ: (*magának*) Tagad, s csak nem mond igazat?
(*Hangosan*)
Nem hallod valóban?

BORCSA: (*m. f.*) A léptet a puha hóban,
Ahogy a száraz levél lehull,
Kolompot a dombon túl
Kolompot a dombon túl,
Pásztort rétbén dallani,
De itt nincs mit hallani.

GYULAINÉ: Szemembe nézz, úgy mondjad!

BORCSA: (*keményen*) Akárhová, s akkor se hang, semmi!

GYULAINÉ: Akkor hát, mi az, ami bellém villámol? ... Mondd!

BORCSA: Isten tudja, nem mi.

GYULAINÉ: Beteg vagyok ... vagy tán csak bolond ...

BORCSA: Parancsolj a bentvalónak!

GYULAINÉ: Lehet?
Szorult toroknak szója szívben reked,
Húnyt szemmel kékebbnek látsz kéket,
A ki nem mondott szó éget.

BORCSA: Mondd ki, vagy kiáltsd ... Súgd lehelet-halkan,
Nem lesz elárulója ajkam,
Néma szolgál hajol a szádhoz.

GYULAINÉ: (*behúnyt szemmel*) A f i a m ... Á t k o z ...
Eddig sem éltem ... de ebbe ... belehaltam,

BORCSA: Mellén éjfelete gránit, fiadnak,
Szívéből kápolnavirág sarjad,

Szagos füst szivárog rá...
(Megtörök a hangja)
 Kicsi fiam, Márton,
 Könnytelen fekete varjak,
 Siratnak...

GYULAINÉ: Azt a virágot én letéptem!

BORCSA: Isten az égben, te fogd pártom!

GYULAINÉ: Az oltár mögött nőtt,
 Virággal ölelkezett.

BORCSA: Bomlott szíved engedte,
 Hogy e csokrot leszedd!

GYULAINÉ: Hallgass, cseléd!
 Érzeled csak felét,
 Kínomnak, dühömnek.

BORCSA: Bosszúra bosszúk jönnek,

GYULAINÉ: Nem fáj, sem betegség, sem Halál,
 Csak az átok... de az átok... az fáj.

MÁRTON: *(szellemkép)* „Életemben rossz voltál,
 Most is meggyilkoltál”... *(Eltűnik)*

GYULAINÉ: *(összegörnyed)* Hallod?... Most hallod?

BORCSA: Mit kéne még hallania egy dajkának,
 Hogy össze ne suvassza a bánat,
 Helyben?

GYULAINÉ: *(lázasan)* Márton... *(Elveszti a fejét)*
 Olvass rá szent ígéket!

BORCSA: Inkább a nyelvem nyeljem el,
 Semhogy a püribékek
 Rossz munkáját tetézzem,
 Ha van, hát áldás van e kézen!

GYULAINÉ: Ellenem lázadsz? Agyoncsaplak!

BORCSA: Nem lázadok.

GYULAINÉ: Nyüszítő szuka, az vagy!

BORCSA: Az vagyok,
 S ha kell, földből kaparom ki kölykém,

GYULAINÉ: Kaparj, kurta, s a Sors majd fölken,
 Beérik a hála,
 Csak le ne szakadjék a válla,
 Súlyának alatta,
 Aki mindenét a kölkének adta.

BORCSA: Hála? Minek a hála,
 Mikor öröm volt adni.

GYULAINÉ: Adni és visszakapni!

BORCSA: S tán többet is
 Mint adtál,
 És bőven, és időben,
 És ha alig is volt,
 Kamatot,

GYULAINÉ: A szülői jussot tagadod,
 Kerge kontyos?
 Nyolc kölkedtől — egyedül maradtál.

BORCSA: *(halkan)* Amíg kellettem,
Kellettem nagyon.

GYULAINÉ: Falás kenyér miatt,
Most meg:
Liliom gyom,
„A szemed is rontós”,
Dugdossák tőled a kicsi fiat.

BORCSA: *(hallgat)*

GYULAINÉ: Hallgatsz?
Az érvek kiasztak?

BORCSA: Mit ér, hogy vélek vagy gazdag,
De hátba-sírnak,
Szórják az átkokat,

GYULAINÉ: Nyugodt vagyok, láthatod.

MÁRTON: *(szellemkép)* „Átkozott légy anyám!” ... *(Eltűnik)*

GYULAINÉ: *(összeszorítja ajkait)*

BORCSA: Látom!

GYULAINÉ: *(megtörtén)* Eredj aludni ...

BORCSA: Nem megyek.
Talán ketten,
Elegen leszünk egy szellem ellen.

GYULAINÉ: *(gúnyosan)* Hát tán a vergődésemet lesed,
Vagy a szíved is megesett
Rajtam.

BORCSA: A szegény nem lehet, csak hálás,
Néha szigorú voltál hozzám,
De igaztalan soha.
Én nem vagyok vak,
Ezért, noha szerettelek,
Olykor nem tudtalak érteni,
Máskor meg értettelek,
De szeretni nem tudtalak.

GYULAINÉ: Szeretni és érteni,
Kellett volna ... valakinek,
Aki most már hideg,
S ami rosszabb:
Míg élt, volt még fagyosabb.

BORCSA: Hadat hirdettél, s csodálad,
Hogy az ellenek lázadnak ellened.

GYULAINÉ: Szent háború volt!

BORCSA: Vagy csak hóbort,
Asztallábhöz kötözni a kóbort,
A fiatal sast nem engedni szállni.

GYULAINÉ: Szállni?!... Alábukni!

BORCSA: Az is inkább... Bármi!
Csak nem a templomkő alatt tudni.

GYULAINÉ: A tóba magát azért vetette,
Hogy engem lerántson.

BORCSA: Lehet...
De ha nincs muzsikám,
Nincs is táncom.

Ha a nap lement,
Kár a szemet nyitva hagyni.

GYULAINÉ: Cseléd-beszéd!
Akkor rejtsek kötény alá kezet,
Mikor lehetne már visszakapni,
Tengernyiből egy keveset?

BORCSA: Most nem szeretlek, tudod!

GYULAINÉ: Nem baj... megszoktam,
A boldogság-idő gyorsan futott,
Mikor engem szerettek,
Kurta volt a nap... Csak...

BORCSA: Csak?

GYULAINÉ: Csak halogattam jussom,
Hagytam, hogy az öröm messze fusson,
Utolérem, azt hittem...

MÁRTON: *(szellemkép)* „Gyulainé... édesanyám...” *(Eltűnik)*

GYULAINÉ: *(keményen)* Átkozzál, fiam, megáld az isten!

BORCSA: És ha nem? És ha elfordul?

GYULAINÉ: Nem engem, vén bocskor,
Nekem elég volt jóból-rosszból.

BORCSA: Így nem beszélhet,
Aki vétetett a porból!
Meg kell hajtani a fejet.

GYULAINÉ: Nem szoktam.
Csapzottan is, de állta a vihart.

BORCSA: Most meg már nem is értelek.

GYULAINÉ: *(gyengéden)* Szegény jó pára,
Kiből a büszkeségnek szikrája
is kihalt,
Igaz, mert tekinteted,
Lesütötted,
Meglágyultak, azkik ütöttek,
De minden verés kevés,
Ha szembenézel!

BORCSA: Hiába hadakszol,
Szoknyában, férfi-ésszel.

GYULAINÉ: Világtalannak vak szól.

BORCSA: És ha nem is látok,
Elkerül az átok... *(M megbánta)*
Le fog csendesedni a szívnek pokla,
Ha nem fuval új düh a lángokra.

GYULAINÉ: *(összeszorítja a száját)* Új düh, és egyre kínzóbb!

BORCSA: Most már nincs ok...

MÁRTON: *(szellemkép)* „Átkozot légy anyám!”... *(Eltűnik)*

GYULAINÉ: *(minden szóra megrándul. Halkan:)*
Nem, nincsen...
(Eszeveszett dühvel)
Most se hallod?!

BORCSA: Nem... *(Mefogja Gyulainé vállát)*
Ne hátrálj!
Hadd, hogy a láz-alak

Megérintsen,
 Nosza, érintsen meg, ha nem halott!
 GYULAINÉ: Ha hozzám ér... kővé dermedek!
 BORCSA: Gyermeteg beszéd,
 Úrnőnek kölcsönözze hát
 Szolgáló az esztét?
 A márvány meglágyul?
 A szikla olvad?
 Gyulainé, kevély Gyulainé,
 Hol vagy?!...
 GYULAINÉ: *(felocsúdik)* Igen... Ha a fej lehorgad,
 A Sors, ahogy akar, úgy forgat,
 Mert beletörődtél, engedsz,
 Valóban csend lesz,
 Mivel némák hangját,
 Soha meg sem hallják.
(Szilárdan)
 Visszafekszem!
 BORCSA: Úgy, úgy, s imával...
 GYULAINÉ: Ima nélkül,
 Azokhoz nem, akik verni akarnak.
(Lefekszik)
 Hallgatom, hogy permetel a harmat,
 A kakast, mikor a hajnalt jelenti,
(Behúnyja a szemét) És... a... hangokat...
 BORCSA: *(gyengéden vállát érinti)* Nincs itt senki.
 Fúvom a világot,
 Csonkig ég a láng.
 GYULAINÉ: *(kétségbeesve)* Ne bándd!
 BORCSA: Rémit az éj,
 Azért virrasztod fénnel a napot.
 GYULAINÉ: *(az ajtónál éri hangja a szolgáját)*
 Fúhatod...
(Sötét lesz)
 GYULAINÉ: *(lázasan)* Mi atyánk... ki vagy... *(Sóhajt)*
 Isten, isten, beh messzi vagy!
 A szikla... én is érzem... olvad...
 „Gyulainé, hol vagy?”
 Igen, én is azt kértem imé:
 Hol vagy Gyulainé?
 Amnyi bajban szálfaként magasodni,
 Láttalak téged,
 S most, hogy már a Halált se igazán féled,
 Készülsz rettegni nekifogni?
 Bátorság van,
 Míg harcolni van minek,
 Sírní sincs kedvem,
 A könny is hideg.
 Dalolni kéne...
 Mint az őszben vacogó madarak,
 Szélvert eresz alatt,

De ha a feldúlt fészek,
Felé nézek,
Jeges könny jön,
Hamarabb...
Nem szabad!
Átokkal a válladon,
Lépted nem lehet ingatag.
Mert, ha megnyílik az ég,
Az is szakadék.
Nem is az átkot,
Úgy érzem: az egész csillagköves,
 eget tartom...
(*Kiált*)
Múlj perc!... (*Megtörtén*)
Vagy maradtál volna... alkony.

(*Az ablakhoz sétál, belemered a homályba. A távolból a fiatal Gyulainé szellemhangja egyre erősödve*)

- GYULAINÉ: (*szellemhangja; ének*) „Meggötötték nekem a koszorút,
Meggötötték fehér liliumból,
Tisztán, tisztán,
Fehér liliumból...”
- GYULAINÉ: (*megfordul, s mint aki sötétben messze ellát, révedező szemmel a második strófát együtt éneklő reszketeg hangon volt-magával*)
- BORCSA: (*lobogó gyertyával be, döbbenetesen bámulja asszonyát*)
- GYULAINÉ: (*áll megremeg, arcán lepereg a könny*)
Gyulai mátkája,
Napba néztél, s hamar fogsz vakulni!
(*Borcsára ripakodik*):
Bámulod, ostoba,
Hogy lány dal nyöszörög a rideg!?
- BORCSA: Bámulom a könnyeidet,
Még nem láttam soha.
- GYULAINÉ: Jelenése volt egy még gyászosabb
Kísértetnek.
- BORCSA: Még egy a semmi mellett?
- GYULAINÉ: (*dobbant*) Ejh, hát sosem értheted meg!
- BORCSA: És ki volt ez az új?
- GYULAINÉ: Ez az új... a régi magam.
Gyulai lilium arája.
- BORCSA: Emlékszem... tisztára ma van...
Bor és könnyem folyik patakban.
Boldogság könnye.
- GYULAINÉ: Boldogság csatakban?
- BORCSA: Csak azé omlik olyan bőven.
- GYULAINÉ: Vigadjál, mert virágod tépték,
- BORCSA: Annak jaj, kit nem szednek,
- GYULAINÉ: Ha maradok magamnak,
Nem dől le az oltár,

BORCSA: Azt mondd: boldogtalan voltál?
GYULAINÉ: Rosszabb!
Tagadása józan eszednek,
Titokban repestem,
Sírtam, s az öröm feszített,
BORCSA: Kő-fejem nehezítéd,
Két ész kell, hogy kövessék.
GYULAINÉ: Nem áll, aki tudja, hogy vesztébe rohan,
Fele se meg.
BORCSA: Vesztedbe?
A nyalka Gyulai ölébe.
GYULAINÉ: A boldogságot csak érinteni lehet,
S kezdődik a vége.
BORCSA: Hisz tudtuk ... ökelme ...
Futottam én is, ha szeme lángot kezdett hányni,
GYULAINÉ: Ha szoknya volt a seprűnyélen,
Az is „osztozott” rajta vélem.
BORCSA: Márhog egy férfitől mit lehessen várni,
GYULAINÉ: Te megbocsátottál a tiednek?
BORCSA: Kinek kellett
Az a bocskor?
GYULAINÉ: Egyenes válasz!
BORCSA: Elfeledtem már azt ...
Kazlat se gyújtók rosszból,
Annak én feledni kezdem,
Ahogy lehet a nagyját,
GYULAINÉ: Ha hagyják!
Vaknak tettettem magam,
De a gyalázatot tapintani lehetett,
S bármerre fordítsd tekinteted,
Azt láttad épp,
Amit nem szabad látni, semmiképp.
BORCSA: Asszonysors ... Nem csak a tiéd.
GYULAINÉ: Fölös igyekvés, hogy véd,
Nem gyűlöltem ezért.
BORCSA: De megvetted?
GYULAINÉ: Ismerhetted, nem hagyta magát megvetni,
Jó-rossz róla lepergett,
Ő aztán semmin sem kesergett,
Ha dühe magasra hágott,
Odavágott tüstént,
S ettől lángja alább hagyott,
A borulás elpárolgott füstként,
Már nóta és móka volt ismét,
Elélt volna csak boron és dalon,
Ahol ő virrasztott,
A halott is fölült a ravatalon.
Vadászébét az asztalhoz ültette,
A cigányt lóháton hegedültette,
Hajdúnak kellett hajnalt kukorékolni,
A tiltakozó küldöttek fejének

- Féllábon ugrálva lehetett csak szólni,
 Gyönggyel kevert disznónak korpát,
 A medvének foggal elharapta torkát,
 A szélkakast, mert csikorgott, lelőtte,
 Kacagva durrantotta magát főbe,
 Mert valaki azt mondta,
 Nem meri megtenni...
(Hirtelen elerőtlenedve)... Ennyi...
 És csak én vagyok, akit átkoznak itten...
- MÁRTON: *(szellemkép; egy pillanatnyi csend után kissé halkabban)*
 Átkozott légy anyám!... *(Eltűnik)*
- BORCSA: *(sóhajt)* Eriggyen!... Gyertyával keresni lelket...
- BORCSA: Az álmod keresem,
 Ni, most is semmi,
 Azt látom elveszett végleg...
(Leteszi a gyertyát, ágyhoz támogatja Gyulainét)
 A szívet behunyni,
 A szem úgy is maradhat: nyitva...
- GYULAINÉ: Te mért nem alszol?
- BORCSA: Hogy tudnék, mikor látom,
 Friss vért tép, s a
 Régi sebet nagyítva.
 Hej ha Márton...
(Gyulainé dühösen szólni akar)
 Jó, tudom, ő kísért épp,
 De gondolom... ha élne,
 S szelíd szava szólna,
- GYULAINÉ: Szelíd szó, régi nóta,
 Nagyot nőtt az a hang azóta,
(Türelmetlenül)
 Ne szakíts félbe!
 Nem a szellem ellen...
 A csendes lázadó lázít,
 Kihűlt tekintetéből,
 Az anyaszív most is fázik.
 Amilyen halkan csak lehet,
 Mondott nemet,
 S mégis zúg a mindenség tőle.
- BORCSA: Hálátlan gyermek ejti, —
 Magamon is tudok ilyen foltot.
 Kivárni véle a holtod!
 Mert csak az utolsó kenettel jó le.
- GYULAINÉ: *(megtörve)* Tűrni?... Nem ezt tettem végig?
 Mikor magamra hagytak?
- BORCSA: *(sóhajt)* S most ismét a régít...
- GYULAINÉ: *(keményen)* S azt!
 Mit hágytak nekem a derék férfik?
 Emléket... hogy fájjon.
- BORCSA: Nem úgy, hogy az elmúltat vájdom,
 De Orczy Balázst azt te sebezted.

GYULAINÉ: Mert... szerettem...

S ha megtudja, el nem megy soha.

BORCSA: *(fejéhez kap)* Ha tudom, ha csak sejtem!

GYULAINÉ: Inkább vesztek,
De apának helyébe nem állhat mostoha.

BORCSA: Elárultalak volna, tudd!
Miattad...

De a hang, ahogy a távozó-parancsot kiadtad...

GYULAINÉ: Éles volt, hogy sértsen,
Kétfelé vágott, mikor sebet osztott.

BORCSA: Rajtad nem láttam egy csepp vért sem.

GYULAINÉ: Az arc is megtanul hazudni...

Mert elátkozott kert,
Nem látják a Rosszat ott,
Ha nem akarjuk úgy mi,
Kiszárad minden tőben,
Pedig titkon könnyel,
Öntöződik bőven.

BORCSA: Mit ér az neked,
Hogy elámítottál mindeneket,
S magad is vélek.

GYULAINÉ: Én azt hittem, dolgom van itt e zugban,
S most, hogy úgy van, akként fordul,
Ahogy akartam, —
Mondd, te szegény cseléd:
Hogy emeli alázatos fejét,
Fel a porbul,
Aki le sem szegte valóban?

BORCSA: Elég!
Zokszóval nem lehet támasztani,
Ami már temetve,
Csak utánahalni.
(Hallgat egy kis ideig)
Ha tudtad volna, hogy így lesz...
Lett légyen vajmi...

GYULAINÉ: Tudtam és képzeltem elé!

MÁRTON: *(szellemkép)* Átkozott légy Gyulainé!... *(Eltűnik)*

GYULAINÉ: *(meggörnyed)* Minden átok egy újabb kő,
És sikolts, tépd a gúnyád, ezerszeresen vész meg,
Ha imádott kezek köveznek.

BORCSA: *(még nem tért magához az iméntitől)*
Ne gyötörd szegény szolgád eszét,
Te tudtad, hogy tőba vesznek?

GYULAINÉ: *(lassan bólint)*
Mért nem az életemet kérték, az semmilyen érték,
Azt oda tudtam volna adni.

BORCSA: Tisztára a józan eszed tagadod,
Kavicsként akartad elállni a patakot.

GYULAINÉ: Ha sosem szerettek, alig fáj,
Jaj be rosszabb,
Ha igen, s feledik!

BORCSA: Pedig nem a te dolgod, hogy eszükbe hozzad,
S tennéd is hiába,
Az alma nem költözik vissza a fába.

GYULAINÉ: *(dobbant)* Eleget hallgattam, mi nem tetszett.
Visszafekszek...
(Magára vonja a takarót, és behúnyja a szemét. Halkan:)
Fel se kelek többet...

BORCSA: *(morog)* Hogyisne... Már is a kakas hangját lesed.

GYULAINÉ: Neked, édes Borcsám,
Néha több eszed volt ám,
Mint amennyit használhattál,
Az kellett volna, hogy kölcsönadjál.

BORCSA: Igen... volt... Máshoz való.
De; nyakon póráz,
Sorsom, foszlány, fakó rongy,
Mondd, nem lett volna okosabb,
Ha élek, mint egy rosszlány,
S boldogan valahány órát?

GYULAINÉ: Epe és ecet...
Bízvást azért teszed,
Hogy magamét feledjem.

BORCSA: *(m. f.)* Kétszer negyven...
Ezt oszt sors, ó!
Elöl semmi,
Hátul koporsó.

GYULAINÉ: Téged nem átkoznak.

BORCSA: Megátkozni már azt, ami,
Nem jelent semmit a földön itt lent,
Kár magad fárasztani.
Olyan kicsi voltam,
Hogy nem ér meg,
Egy néma átok,
Engem igazán se vertek,
Mert sajnálták a falapátot.

GYULAINÉ: Bezzeg,
Számonkéréskor számon kérni,
Néked is lesz miket.

BORCSA: Itt megszoktam, hogy aki meghallgat, siket,
S hát ott egy istennel verekedjek?
Nincs is olyan már, amit szeretnék másan,
Csak... a... kicsi Mártont...
Hogy még egyszer lássam!

MÁRTON: *(szellemkép; megjelenik)*

GYULAINÉ: *(felszökik, megragadja Borcsa karját, és vonja a szellemkép felé)*
Hát gyere, nézd!

(Állnak a szellemkép előtt, de Borcsa értetlenül forgatja a fejét)

BORCSA: *(aggódba)* Benned látom a vést.
Itt nincsenek senkiek.

MÁRTON: *(szellemhang)*
Átkozot légy, édes anyám Gyulainé!

GYULAINÉ: *(kővé mered)*

BORCSA: Homlokod forró, kezed hideg,
GYULAINÉ: *(szinte súgva)* A hangot se hallod, balga?
BORCSA: Hangot igen... Az enyém s tied.
(Elveszti türelmét)
Hol van hát?... Hová enyészett??
Visszament a falba?

GYULAINÉ: *(rámutat a szellemképre)*
Itt... *(A szellemkép eltűnik)*

BORCSA: Hiába nézek!

GYULAINÉ: *(kiált)* Itt!... *(Zavartan, hogy a szellemkép eltűnt)*
De most már...
(Az ágy felé botorkál)
Feküdj te is...

BORCSA: *(makacsul)* De akár a pók is beszótt:
Itt várom a következőt!

GYULAINÉ: *(lélektelenül)* Nincs itt senki, láz ver...
Ha Mártont akarod,
Az égbe mássz fel,
Engem se keress másutt,
ezentúl... hanem a kénkövesben...

BORCSA: Csak a halóknak szokásuk,
Hogy azt kezdik látni,
Ami nincsen.

GYULAINÉ: Hol az a szerencse, hogy elveszítsem
Ezt a gyötrelmes létet?!

BORCSA: Csitt!... Így szólni vétek.
Inkább, bármí!
Mert aztán nehéz lesz,
Újra megtalálni.

GYULAINÉ: Pedig ha még egyszer,
Meglesz a reggel,
Nem várok estet!

BORCSA: Eh!
Ezt lehet mondani minden éjjel!

GYULAINÉ: *(panaszosan)* Amit építsek csak,
Most mind te rontod széjjel.

BORCSA: A halálnak teszel fészket,
Le kell verni, rí az eresz.

GYULAINÉ: *(révületben)* Lángveres
Lobbanás vagyok,
A Nap is nézhet
Nagyot,
Halványkék füst száll csupán,
Pirkadáskor...
C s e n d l e s z
Senki sem gyászol.

BORCSA: *(kiált)* S szinte sírva kérem én-e;
Ébredj, mert már aludni kéne!
GYULAINÉ: *(engedelmesen lefekszik)* Igen... alszom...
Takard le arcom...
BORCSA: *(letakarja, lábujjhegyen el)*

(A derengő félhomályban halk muzsika szól, a megnyugvás tiszta harmóniája... Hirtelen megszakad. Néhány pillanatra tompa csend, majd megkondul az éjjeli harang)
BORCSA: *(nyugtalanul be, lobogó gyertyával, melyet egy fájdalmas szélroham kiolt)*
(A sötétben hátul feldereng lassan Gyulainé kuszált árnya)

GYULAINÉ: *(szellemhang)*
Átkozot légy... édes lelkem... Gyulainé!...
(Teljes sötétség)

FÜGGÖNY